

Αθήνα, 5/6/14

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Στέλιος Λουμάκης: Οι συνιστώσες του ρυθμιστικού κινδύνου πρέπει να αντιμετωπιστούν συνεκτικά και ισότιμα

Συζήτηση στρογγυλής τράπεζας διεξήχθη στο Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής την Πέμπτη 5 Ιουνίου 2014 με αντικείμενο το πλαίσιο μηχανισμών στήριξης του κλάδου των ΑΠΕ με ορίζοντα την υγιή περαιτέρω μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του. Η ημερίδα διοργανώθηκε από τον τεχνικό σύμβουλο (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit - GIZ) που έχει αναλάβει την εφαρμογή του προγράμματος κατόπιν συμφωνίας την Ελληνικής Κυβέρνησης με την Γερμανική και με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στην συζήτηση κατόπιν πρόσκλησης συμμετείχε δια του Προέδρου του και ο Σύνδεσμος Παραγωγών Ενέργειας με Φωτοβολταϊκά (ΣΠΕΦ). Στην ομιλία του ο κος Λουμάκης ανέφερε:

Το υφιστάμενο πλαίσιο υποστήριξης των Φωτοβολταϊκών στην Ελλάδα μάλλον ολοκλήρωσε έναν επιτυχή κύκλο ζωής ως προς την ανάπτυξη τους, αφού στην χώρα μας ήδη υπερκαλύφθηκε ο στόχος του 2020 επτά χρόνια νωρίτερα. Το υποστηρικτικό πλαίσιο Feed-in-tariff που επιλέχθηκε (δηλαδή σταθερή τιμή πώλησης ανά kWh και εγγυημένη κατά προτεραιότητα πλήρης απορρόφηση της παραγωγής), όταν καταρτίστηκε απευθυνόταν στα πρωταρχικά χαμηλά έως μέτρια στάδια διείσδυσης των ΑΠΕ, προστατεύοντας έτσι επιτυχώς τους επενδυτές από τις «συνέπειες» της στοχαστικότητας των τεχνολογιών αυτών, τους περιορισμούς σε πραγματικό χρόνο του συστήματος ως προς την δυνατότητα απορρόφησης της παραγωγής και συνεπακόλουθα των αβεβαιοτήτων που υπεισέρχονταν στο επιχειρηματικό τους μοντέλο.

Το αρχικό αυτό στάδιο ανάπτυξης των ΑΠΕ στην χώρα μας ωστόσο τείνει να υπερκερασθεί, καθιστώντας τον ρυθμιστικό κίνδυνο –δηλαδή εν ολίγοις την εμφάνιση συνθηκών κορεσμού και αδυναμίας απορρόφησης της παραγωγής ιδιαίτερα των μεταβλητών ΑΠΕ- ολοένα και μεγαλύτερο για τους εν δυνάμει νέους επενδυτές. Κοιτώντας τους εθνικούς στόχους του 2020 συνολικά αλλά και το πλήθος των αδειών παραγωγής που έχουν εκδοθεί, **ουδείς αισθάνεται ότι αυτά μπορούν να εγκατασταθούν και να λειτουργήσουν ομαλά με το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο.** Συνιστώσες του ρυθμιστικού αυτού κινδύνου που το όποιο νέο μοντέλο υποστήριξης θα πρέπει επιτυχώς οικονομοτεχνικά να διαχειριστεί, είναι οι ακόλουθες πέντε:

1. Η χονδρεμπορική ηλεκτρική αγορά τελεί υπό συνθήκες μακροχρόνιας ύφεσης στην κατανάλωση με την παράλληλη ύπαρξη ενός ιδιαίτερα ανεπτυγμένου ηλεκτροπαραγωγικού δυναμικού σε όρους εγκατεστημένης ισχύος (συμβατικής και ΑΠΕ), προϊόν «αισιόδοξων» προβλέψεων για την κατανάλωση από την περασμένη δεκαετία.

Μέσω της ανάπτυξης των ΑΠΕ λοιπόν καλείται να προστεθεί νέα εγκατεστημένη ισχύς στο σύστημα, σε μια αγορά όμως που στο σύνολο της συρρικνώνεται.

2. Η Ελλάδα στερείται διασυνδέσεων με τα περισσότερα νησιά της, όπου λειτουργώντας εκεί η «βαριά βιομηχανία» του τουρισμού, αποτελούν σημαντικό πεδίο κατανάλωσης ηλεκτρισμού, που δυστυχώς καλύπτεται από κοστοβόρους πετρελαϊκούς σταθμούς. Επιπλέον η Ελλάδα λόγω και της γεωγραφικής της θέσης στο άκρο των Βαλκανίων στερείται ισχυρών απευθείας διασυνδέσεων με την βιομηχανική ενεργοβόρο κεντρική Ευρώπη. **Συνεπώς η αύξηση της κατανάλωσης μέσω των διασυνδέσεων παραμένει πρόκληση μεσοπρόθεσμα.**
3. Το συμβατικό ηλεκτροπαραγωγικό δυναμικό στην χώρα μας (λιγνίτης, φυσικό αέριο) δεν φέρει ευέλικτα χαρακτηριστικά, διαθέτοντας εν γένει υψηλά τεχνικά ελάχιστα ισχύος. Συνέπεια είναι η εκ περιτροπής (σε βάση ημερών πλέον) λειτουργία των μονάδων, ειδικά αυτών του φυσικού αερίου, γεγονός που αυξάνει εν τέλει το κόστος του συστήματος μέσω της **θέσπισης υψηλών αποζημιώσεων για λόγους εφεδρείας (διπλά ΑΔΙ – Αποδεικτικά Διαθεσιμότητας Ισχύος). Το τελικό ενεργειακό κόστος ωστόσο αποτελεί μείζον θέμα σε μια χειμαζόμενη οικονομία όπως η Ελληνική.**
4. Η μακρόχρονη οικονομική ύφεση και η συνεπακόλουθη ανάγκη για φθηνή ενέργεια ασχέτως περιβαλλοντικού αποτυπώματος ή του εξωτερικού κόστους που μακροπρόθεσμα επιφέρει, έχει καταστήσει τον λιγνίτη ως το βασικό καύσιμο ηλεκτροπαραγωγής μακριά από τα υπόλοιπα περιβαλλοντικά επώδυνα χαρακτηριστικά που τον συνοδεύουν. Οι χαμηλές τιμές δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ επικουρούν τα μέγιστα προς τον αναπροσανατολισμό αυτό. Ο λιγνιτικές μονάδες επιπλέον θέτουν ακόμη λιγότερη ευελιξία στο σύστημα, ενώ δεν μπορούν να σταματούν εντελώς την λειτουργία τους για λόγους ασφάλειας εφοδιασμού. Έτσι σε επίπεδο ισοζυγίου ισχύος καθημερινά τα μεσημέρια (όπου τα Φ/Β αποδίδουν τα μέγιστα και αν μάλιστα φυσάει υπάρχει και σημαντική αιολική παραγωγή) **τίθεται εκ των πραγμάτων άνω όριο ως προς την δυνατότητα απορρόφησης ισχύος ΑΠΕ.** Στο περιθώριο απορρόφησης ισχύος ΑΠΕ αυτό πρέπει να συμπεριληφθούν και τα υποχρεωτικά νερά από τα μεγάλα υδροηλεκτρικά φράγματα τους χειμερινούς και ανοιξιάτικους κυρίως μήνες. Έτσι **για παράδειγμα σε μία ημέρα όπου η μεσημεριανή συνολική ζήτηση κατανάλωσης κινείται περί τα 6 - 6,5 GW, το διαθέσιμο για κάλυψη από ΑΠΕ φορτίο δεν υπερβαίνει τα 3 GW.**
5. Με εξαίρεση τις γραμμές μεταφοράς στην ΥΤ που υπάρχει δυνατότητα on-line διαχείρισης από τον TSO, τα δίκτυα ΜΤ και ΧΤ στερούνται παντελώς κάθε τέτοιας δυνατότητας επί του παρόντος. **Συνεπώς το φράγμα των 3 GW για απορρόφηση ισχύος ΑΠΕ που προαναφέρθηκε ως παράδειγμα για μία δεδομένη ημέρα, παραμένει «τυφλό» ως προς το ποιο παραγωγοί θα συμμετάσχουν από την ΜΤ και ΧΤ και με ποια σειρά προτεραιότητας.**

Στοχεύοντας στην άμβλυνση του ρυθμιστικού κινδύνου αλλά και στην ενεργό συμμετοχή-ανάληψη μέρους του από τους μέλλοντες επενδυτές ΑΠΕ με στόχο και την αυτορρύθμιση της αγοράς, προτείνεται:

1. **Ανάπτυξη των διασυνδέσεων με τα νησιά** ώστε να αυξηθεί η «διασυνδεδεμένη» κατανάλωση. Ενδιαφέρον θα είχε και η **ανάπτυξη ισχυρών περιφερειακών**

διασυνδέσεων με την κεντρική Ευρώπη προς άμβλυση με οικονομικό τρόπο των ετεροχρονισμών λόγω ΑΠΕ.

2. Ανάπτυξη δυνατοτήτων ενεργητικής τηλεδιαχείρισης στα δίκτυα ΜΤ, ΧΤ από τον Διαχειριστή με καταληκτική μετατροπή τους σε «έξυπνα» δίκτυα, ενσωματώνοντας δηλαδή προηγμένες δυνατότητες αυτόματης αμφίδρομης διαχείρισης των καταναλώσεων των νοικοκυριών σε σχέση με την διατιθέμενη σε πραγματικό χρόνο παραγωγή.
3. Ενίσχυση των ηλεκτρικών καταναλώσεων των νοικοκυριών (π.χ. θέρμανση χώρων και ζεστού νερού με ηλεκτρισμό) με αναπροσανατολισμό και απομάκρυνση τους από τα εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα (πετρέλαιο, αέριο).
4. Ανάπτυξη της χρήσης ηλεκτρικών οχημάτων προς επιθετικότερη απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και περαιτέρω ενίσχυση της ζήτησης ηλεκτρισμού.
5. Ψηφιακή διασύνδεση μέσω κατάλληλου εξοπλισμού και λογισμικού των καταναλώσεων των νοικοκυριών με τα «έξυπνα» δίκτυα. Μεγάλα τμήματα των καταναλώσεων αυτών (π.χ. θέρμανση-κλιματισμός χώρων και ζεστού νερού) μπορούν υπό συνθήκες συνεχούς λειτουργίας τους και με την συναίνεση, ενεργό και ανταποδοτική οικονομική συμμετοχή του καταναλωτή, να αποτελέσουν τους αποσβεστήρες των διακυμάνσεων λόγω ΑΠΕ (μέσω προεπιλεγμένης διακύμανσης π.χ. της θερμοκρασίας πέριξ της επιλεγμένης από τον καταναλωτή κεντρικής τιμής). Όσο όμως λόγω της ύφεσης τα νοικοκυριά παραμένουν ενεργειακά καθηλωμένα στα καυσόξυλα ή στην ελάχιστη-περιστασιακή θέρμανση, τίποτα από αυτά δεν μπορεί να προχωρήσει.
6. Δημιουργία του κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου με σαφείς, διαφανείς και μακροχρόνια ευσταθείς κανόνες για παραγωγούς ΑΠΕ και καταναλωτές, που θα απαντά επιτυχώς στις ανωτέρω προκλήσεις. Συγκεκριμένα προτείνεται:
 - A. Σεβασμός του μοντέλου (FIT) δηλαδή της κατά προτεραιότητα πλήρους απορρόφησης της παραγωγής των εν λειτουργία υφιστάμενων μονάδων ΑΠΕ μέχρι την χρονική λήξη των σχετικών συμβάσεων τους (27ετία συνολικά κατόπιν του ν. 4254). Ο κανιβαλισμός και η αναρχία στην αγορά αποκαθλώνουν κάθε διάθεση για επενδύσεις.
 - B. Μετασχηματισμός του μοντέλου απορρόφησης ενέργειας ΑΠΕ στα από εδώ και πέρα νέα έργα από κατά προτεραιότητα σε ελαστικότερη βάση σύμφωνα με τα περιθώρια του συστήματος σε πραγματικό χρόνο, αλλά πάντοτε στην βάση του “last-in first-out” Το «last-in» αφορά τον χρόνο διασύνδεσης της μονάδας, άρα την εκ των προτέρων καλύτερη γνώση του επενδυτή για το πρόβλημα και την ελαστικότητα απορρόφησης που απαιτείται και θα αντιμετωπίσει αν αποφασίσει να αναπτύξει μονάδα ΑΠΕ.

Στους νέους αυτούς επενδυτές ΑΠΕ που θα υπόκεινται στην διακοψιμότητα του μοντέλου “last-in first-out” μπορεί να δοθεί η δυνατότητα τοπικής αποθήκευσης της πλεονάζουσας παραγωγής τους, ώστε να την εγγέουν σε άλλες ώρες όταν υπάρχει το περιθώριο ετεροχρονισμένα στο δίκτυο προς κατανάλωση.

Προϋπόθεση αποτελεί η δυνατότητα τηλεδιαχείρισης της ΜΤ και ΧΤ από τον Διαχειριστή. Έτσι με «καθαρό» τρόπο και χωρίς αναδρομικές «εκπλήξεις» οι νέοι κάθε φορά επενδυτές θα καταθέτουν «ρεαλιστικές» αιτήσεις αδειοδότησης νέων έργων ΑΠΕ

στα δίκτυα αυτά, με πλήρη συνείδηση των τεχνοκρατικών περιορισμών που ενδέχεται στην λειτουργία τους να επιβάλλονται απομειώνοντας την παραγωγή τους.

Αυτό θα πιέσει και τους εταιρείες κατασκευής εξοπλισμού ΑΠΕ για περαιτέρω μείωση του κόστους εγκατάστασης, ώστε οι νέες επενδύσεις αυτές να παραμένουν σε κάθε περίπτωση κερδοφόρες.

- Γ. **Μετεξέλιξη του συστήματος αποζημίωσης της παραγωγής ΑΠΕ για τα νέα στο εξής έργα, σε όρους πλησιέστερους στην αγορά.** Στα Φ/Β αυτό είναι θεσμοθετημένο για τα νέα έργα με σύνδεση από 1/1/15 ήδη από το 2009 με τον ν. 3734. Υγιή προϋπόθεση ωστόσο αποτελεί η ορθολογική αποτύπωση του πλήρους συμβατικού κόστους ενέργειας στην ΟΤΣ σε συνέχεια και των μετασχηματισμών στην χονδρεμπορική αγορά που προωθούνται με κατεύθυνση το μοντέλο NOME και εν τέλει το Target Model.

Κλείνοντας ο Πρόεδρος του ΣΠΕΦ επανέλαβε πως re-engineering του ηλεκτρικού τομέα υπό συνθήκες ύφεσης δεν γίνεται, **υπερασπιζόμενος μάλιστα την δυνατότητα της Χώρας μας, στα πλαίσια ενός ολοκληρωμένου ενεργειακού σχεδιασμού, να θέτει εκείνη τους μελλοντικούς στόχους διείσδυσης των ΑΠΕ στο ενεργειακό της μίγμα** και όχι να τις επιβάλλονται μονομερώς έξωθεν δεσμευτικά από την Ε.Ε., ασχέτως του σημείου στον οικονομικό κύκλο που εκείνη βρίσκεται. Σχολιάζοντας μάλιστα τον διάλογο που έχει ανοίξει πρόσφατα στην Ευρώπη και τους φορείς των ΑΠΕ περί απολυταρχισμού και ελλείμματος δημοκρατίας στις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κος Λουμάκης υπογράμμισε πως *«δεν παράγει αποτέλεσμα να κατηγορούμε την Επιτροπή για απολυταρχισμό στην λήψη των αποφάσεων της όταν αυτές δεν μας συμφέρουν (π.χ. μετριοπαθής Ευρωπαϊκός στόχος 27% για διείσδυση ΑΠΕ το 2030) και την ίδια στιγμή να ζητούμε από αυτήν την έκδοση μονομερώς άλλων απολυταρχικών αποφάσεων επειδή συναντάται κάποιο συμφέρον»*.

Τέλος αναφέρθηκε στους καταναλωτές και το μέγιστο ζητούμενο που σε κάθε περίπτωση είναι να υπάρχει σε αυτούς το διαθέσιμο απαιτούμενο ελεύθερο εισόδημα, ώστε μέσω της εύρυθμης καταβολής των λογαριασμών ρεύματος να αποσβεστούν και αποπληρωθούν βιώσιμα οι επενδύσεις αυτές. **Η πράσινη ανάπτυξη άλλωστε δεν γίνεται για τους παραγωγούς εξοπλισμού ή ηλεκτρισμού, αλλά για τους καταναλωτές που τα περιβαλλοντικά οφέλη της αφορούν.**